

Obsah

Použité zkratky	XIII
Slovo o autorovi	XV
Předmluva	XVII
Úvodem	XIX

PRVNÍ ČÁST

O právu ústavním	1
-------------------------	---

Kapitola 1: Historicko-genetické souvislosti ústav

1.1 Ústavnost – pojetí geneze	2
1.2 Historická podmíněnost ústavy	4
1.3 Ústava jako fenomén (prezentace) národní státnosti	8
1.4 Ústavnost a politická kultura	12

Kapitola 2: Obecné otázky teorie ústavy

2.1 Metodologie ústavního práva – kompaktnost či nekompaktnost metod zkoumání a interpretace	14
2.2 Smysl normativní analýzy textu ústavy	17
2.3 Odpovědnost a sankce jako deficit sebevědomí ústavnosti	19
2.4 Jaká je moc „národní“ ústavy v současnosti?	20
2.5 Ústavněprávní východiska suverenity státu	22
2.6 Zvláštní zkušenost ústav nových demokracií a jejich přínosnost	26

Kapitola 3: Východiskové ústavněprávní instituty

3.1 Ústavněprávní úskalí pojetí „lidu“	32
3.2 Dělbá moci – modely a realita	33
3.3 Pokus o konstrukční ústavní zásady dělby moci	35
3.4 Skutečné (čtyři) zdroje normotvorby v dělbě moci	36
3.5 Jak vykládat „podstatné náležitosti demokratického právního státu“ (a jak používat)?	38

Kapitola 4: Ústavní právo zvláštní – výběr otázek	40
4.1 Politické strany a ústavnost (a opačně)	40
4.1.1 Státotvornost politických stran a (nad)ústavnost	40
4.2 Kluby a frakce v parlamentu – modifikace nebo moderace zastupitelské demokracie?	42
4.3 Charisma osobnosti v ústavní funkci	44
4.4 Svoboda slova a ústavnost	45
4.5 Jak (ne)podceňovat či (pře)ceňovat referendum	48
4.6 Ústavní charakter zájmových sdružení	49
4.7 Osobitost vlastnictví v ústavním právu	50
4.8 Ústavní povaha daňového systému – ideál a realita	53
4.9 „Otevírání“ ústavních systémů členských států	54
Kapitola 5: Komplementární studie	57
5.1 Ústavní právo a mezinárodní rozhodčí řízení	57
5.2 Závěrem	65
DRUHÁ ČÁST	
O českém právu ústavním – institucionální aspekty	67
Kapitola 1: Ústavní vývoj Československa jako „laboratoř“ zvrátů a kontinuity	68
1.1 Logika etap ústavního vývoje Československa	68
1.2 Vnější souvislosti ústavního vývoje Československa	72
1.3 Vnitřní režim československých ústav	73
1.4 „Ústavnost“ 1939–1945	74
1.5 Ústavní souvislosti etap slovenské emancipace	75
1.6 Jak hodnotit (dvě) československé „Konstituanty“	76
Kapitola 2: Česká ústavnost jako tranzitorní systém, polylegalita ústavy, vývoj	78
Kapitola 3: Dělbá moci v České republice	80
Kapitola 4: Nová konstelace závazných ústavních zdrojů v České republice	82

Kapitola 5: Ústavní verze parlamentní demokracie České republiky	83
Kapitola 6: Reflexe volební geografie v České republice a role politických stran	85
Kapitola 7: Skutečná role exekutivy v České republice	88
Kapitola 8: Ústavní pozice prezidenta republiky	90
Kapitola 9: Úvaha k přímé volbě prezidenta	91
Kapitola 10: „Kancelářská demokracie“ v Čechách?	93
Kapitola 11: Soudní moc v České republice z ústavního pohledu	94
11.1 Ústavní východiska	94
11.2 Ústavní soud v komparačním pohledu	97
11.3 Soudní rozhodování jako nový zdroj práva?	98
Kapitola 12: Jak přijmout interpretační „invazi“ vrcholných soudů?	101
Kapitola 13: Srovnání postavení nejvyšších soudcovských rad ve vybraných zemích Evropské unie	103
Kapitola 14: Územní samospráva jako „samostatná“ moc podle Ústavy ČR?	107
Kapitola 15: Evropská unie jako mocenský systém	112
15.1 Pojetí tzv. nové suverenity	112
15.2 „Přenos některých pravomocí orgánů ČR“	113
15.3 Existují „národní státy“ v EU?	115
TŘETÍ ČÁST	
O českém právu ústavním – lidskoprávní aspekty	117
Kapitola 1: Fenomén Listiny základních práv a svobod	118
1.1 Historická osobitost Listiny	118

1.2 „Dvojkolejnost“ ochrany lidských práv v Evropě	120
1.3 Veřejnoprávní význam Listiny	123
1.4 K efektu čl. 41 odst. 1 Listiny	124
1.5 Zákonná koncepce „omezení“ ústavně (Listinou) „zakotvené“ svobody	126
Kapitola 2: Listina jako zvláštní „materiální jádro“ Ústavy ČR	128
Kapitola 3: Listina jako legislativní „inženýring“ aneb heterogenní právní režim Listiny	130
Kapitola 4: Tzv. krizová ústava a lidská práva	131
Kapitola 5: Ústava a opatření antiterorismu	139
5.1 Ústavní funkce řešení krizových stavů	139
5.2 Konstitucionalizace antiterorismu	144
5.3 Ústavní úprava bezpečnostních situací v České republice	147
ČTVRTÁ ČÁST	
Introdukce do ústavního soudnictví	153
Kapitola 1: Ústavní otázka nezávislosti soudní moci	154
Kapitola 2: Negativní zákonodárce nebo „Třetí komora“? (myšleno Ústavní soud)	160
Kapitola 3: „Interpretační rozsah právního řádu v rozhodování Ústavního soudu“	162
Kapitola 4: Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu ČR	166
Kapitola 5: Návrhy k Ústavnímu soudu – ústavní „kvazižaloby“	170
Kapitola 6: „Ústavní mezery“	173

PÁTÁ ČÁST

O právu ústavním srovnávacím	181
Kapitola 1: Historické modelové fenomény	184
1.1 Fenomén anglického konstitucionalismu	184
1.1.1 Fenomén ústavních konvencí	185
1.1.2 DEVOLUTION – ústavní změny na postupu	187
1.1.2.1 Ústavní zvláštnosti Skotska	188
1.1.2.2 Ústavní zvláštnosti Severního Irska	188
1.1.2.3 Ústavní situace Walesu	189
1.1.3 „Britské společenství národů“ a jeho ústavní aspekty	189
1.1.4 Ústavní rozmach parlamentarismu – Commonwealth	190
1.1.4.1 Irsko	190
1.1.4.2 Kanada	191
1.1.4.3 Austrálie	191
1.1.4.4 Nový Zéland	192
1.1.4.5 Indie	192
1.1.4.6 Jižní Afrika	193
1.2 Spojené státy americké – fenomén modelu	193
1.2.1 „Mladý“ stát a nejstarší ústava světa	193
1.2.2 Originální (původní) ústavní model federace	195
1.2.3 Agregáčnı osobitost vývoje americké federace	198
1.2.4 První tripartita moci v Ústavě	199
1.2.5 O prezidentské moci	200
1.2.6 Faktická expanze funkcí prezidenta USA	202
1.2.7 Originalita „dvouliniové“ soudní moci (či dvousystémové)	203
1.2.8 Nejvyšší soud USA jako ztělesnění „třetí moci“	205
1.2.9 Neopakovatelné „Judicial Review“	206
1.3 Švýcarská ústavněprávní originalita	208
1.3.1 Smysl švýcarského federalismu	208
1.3.2 Originalita formy vlády	209
1.3.3 Fenomén švýcarského referendarismu	210
1.3.4 Komparativní resumé – možnosti aplikace	211
1.4 Francie jako ústavněprávní fenomén	212
1.4.1 Blok ústavnosti	212
1.4.2 Nepřekonatelnost Deklarace	214
1.4.3 Prezidiální forma vlády	214
1.4.4 Ústavní rada jako garant ústavnosti	216

1.4.5	Druhy zákonů a „ústavní organika“	217
1.4.6	Státní rada jako další soud sui generis	219
1.4.7	Účetní dvůr	220
Kapitola 2: Obnova parlamentarismu po druhé světové válce		221
2.1	První vlna obnovy parlamentarismu	221
2.2	Výjimečnost ústavního systému SRN	223
2.2.1	Obnova demokracie v Německu	223
2.2.2	Nedualistický federalismus SRN	225
2.2.3	Spolková rada – orgán bez klasického zařazení	226
2.2.4	Povaha tzv. racionalizovaného parlamentarismu	227
2.2.5	Povaha tzv. kancléřské funkce	228
2.2.6	Autorita Spolkového ústavního soudu	229
2.3	Zvláštní obraz japonské ústavnosti	230
2.3.1	Historická situace pro vznik ústavy – vliv Německa	230
2.3.2	Změna na základě Postupimských dohod	231
2.3.3	Zvláštnosti parlamentního císařství	231
2.4	Zvláštnosti skandinávských parlamentních systémů	232
2.5	Parlamentní monarchie severozápadní Evropy	234
2.6	Španělská konstituční monarchie	235
2.6.1	Klidný přechod k ústavní demokracii	235
2.6.2	Dílčí poznámky k obsahu Ústavy	236
2.6.3	Pozice krále v dělbě moci	236
2.6.4	Autonomní společenství	237
Kapitola 3: Obnova ústavní demokracie v postsocialistických zemích – výběr		238
3.1	Bohatství polské ústavnosti	238
3.1.1	Ústava 3. května 1791	238
3.1.2	Takzvané „Malé ústavy“ v Polsku	239
3.1.3	Nejvyšší kontrolní komora – NIK	240
3.1.4	Ústavní věda a ústavní realita	241
3.1.5	Ústavní soud	243
3.1.6	Státní tribunál – orgán ústavní odpovědnosti	244
3.1.7	Místní právo	245
3.1.8	Varianta parlamentně-kabinetního systému	246
3.2	Ústavní samostatnost Slovenské republiky	246
3.2.1	Cílevědomá rychlost vzniku Slovenské republiky	246
3.2.2	Osobitosti slovenského parlamentarismu	247

3.2.3	Zvláštnosti ústavodárné činnosti Národní rady	248
3.3	Aktuální ústavnost Ruské federace	250
3.3.1	Ústava Ruské federace v kontextu vývoje SSSR	250
3.3.2	Ruská dělba moci – forma vlády	251
3.4	Ústavní právo postsovětských zemí	252
3.4.1	Ústavní výzvy po rozpadu SSSR	252
3.4.2	Rozmach prezidencialismu	252
3.4.3	Případ Ukrajiny	253
Kapitola 4: Ústavněprávní, teritoriální komparatistika – výběr		254
4.1	Latinskoamerické ústavní právo	254
4.1.1	Historická východiska ústavnosti	254
4.1.2	Charakteristické rysy latinskoamerických ústav	255
4.1.3	Latinskoamerický prezidencialismus	256
4.2	Ústavní právo arabských zemí	257
4.2.1	Obecné rysy ústavnosti sui generis	257
4.2.2	Ústavní šance dualistické monarchie Maroka	258
4.2.3	Ústavní šance republikánského systému v monarchii	258
4.3	Monarchie v podmínkách ústavního zřízení	259
4.3.1	Řešení dilematu: ústavní regule a nesesaditelnost moci	259
4.3.2	Ústavní úprava monarchismu	260
4.3.3	Dynastické následnictví jako ústavní kategorie	260
4.3.4	Úplný „podústavní“ status monarchy	261
4.4	Ústavní právo Izraele	263
4.4.1	Konstituování izraelského státu	263
4.4.2	Zvláštní povaha izraelské ústavnosti	263
4.4.3	Občanství Izraele	264
4.4.4	Forma vlády	264
4.5	Ústavněprávní originalita Grónska	264
4.5.1	Dánská unitarita	264
4.5.2	Grónská autonomie	265
Abstract		267
Seznam použité literatury		271
Použitá soudní rozhodnutí		279
Použitá právní předpisy		281
Další související literatura		283
Věcný rejstřík		291